

An aerial photograph of a city street grid, likely in a European city, showing buildings, roads, and a river. A large white rectangular box is overlaid in the center, containing the title and author information.

**THE WEAK SPOT OF INFRASTRUCTURE BCA -
COST ESCALATION IN SEVEN ROAD AND RAILWAY CONSTRUCTION
PROJECTS**

Jan-Eric Nilsson, Bengt Jäderholm

vti

REAL KOSTNAD OMRÄKNAD MED KONSUMENTPRISINDEX FÖR SJU VÄG- OCH JÄRNVÄGSPROJEKT

	Projekt	Kostnad i löpande priser (år), miljarder		Real kostnadsökning
		Beslutstillfälle	Slutkostnad	Procent
Stockholm	Citybanan	7,5 (1994)	20,1 (2017)	105
	Södra länken	4,0 (1991)	8,4 (2004)	71
	Norra länken	2,1 (1991)	10,4 (2014)	259
Malmö	Citytunneln	4,8 (1996)	12,7 (2010)	115
Göteborg	Götaleden	1,6 (1992)	3,5 (2006)	79
	Botniabanan	9,8 (1996)	25,2 (2010)	117
	Total	29,8	80,3	124
Sthlm	Förbifarten	19,0 (1994)	37,7 (2030)	

DET HÄR ÄR INGENTING NYTT

- Riksrevisionsverket RRV (1994). Infrastrukturinvesteringar – en kostnadsjämförelse mellan plan och utfall i 15 större projekt inom Vägverket och Banverket. Rapport 1994:23
- Skärpning gubbar! Om konkurrensen, kvaliteten, kostnaderna och kompetensen i byggsektorn. SOU 2002:115
- Sega gubbar? En uppföljning av Bygghälsöns betänkande ”Skärpning gubbar!” Statskontoret 2009:6
- Riksrevisionen (2010). Kostnadskontroll i stora väginvesteringar? 2010:25
- Riksrevisionen (2011). Kostnadskontroll i stora järnvägsinvesteringar? 2011:6
- Riksrevisionen (2012). Underlag och motiv för beslut i två stora infrastrukturobjekt – Västlänken och höghastighetsbanor. RiR 2012:21 – Bilaga 1
- Vart tar pengarna vägen? Om behovet av bättre uppföljning för ökad effektivitet i offentlig sektor. J-E Nilsson, M Bergman, S Mandell, J Nyström, R. Pyddoke. Ekonomisk Debatt 2012
- Kostnadsöverskridande i Trafikverkets entreprenadkontrakt, J-E Nilsson, J. Nyström, J. Salomonsson, VTI-rapport 2019:1011
- Riksrevisionen (2021). Kostnadskontroll i infrastrukturinvesteringar. RiR 2021:22

VARFÖR ÖKAR KOSTNADERNA UTÖVER KPI?

- Skärpta lagkrav – miljöbalken, säkerhetslagstiftning, plan- och bygglagen
- Ändrad omfattning – alltför snäv avgränsning av projekten, nya tekniska lösningar.
- Optimistiska antaganden – otillräckligt hänsynstagande till kraven på byggbarhet, svårigheter att hantera också uppenbara risker
- Priset för personal och utrustning i anläggningssektorn ökar mycket snabbare än KPI.
- Otillräcklig användning av moderna metoder för att undersöka markens beskaffenhet innan upphandling och byggstart.

MEN...

- ... samtidigt som det finns många anekdoter och en hel del delförklaringar, är det idag inte möjligt att systematiskt följa upp projekten.
- En bransch med svag uppföljningskultur.

”Riksrevisionens bedömning är att staten (regeringen och Vägverket/Trafikverket) inte har gjort tillräckligt för att säkerställa en god kostnadskontroll vid genomförandet av stora väginvesteringar.” RiR 2010:25

VARFÖR GENOMFÖRS DE ALLT DYRARE PROJEKTEN?

- Flera exempel på kohandel.
- När projekt kommer in i en investeringsplan är de fortfarande i ett tidigt planeringsskede.
- Men planen ses som ett löfte av intressenter – företag, region och kommuner.
- Det tycks kosta mer politiskt att backa från en plan än att låta genomföra allt dyrare projekt.